

Innst. 30 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:100 S (2015–2016)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om trygg håndtering av radio- aktivt avfall

Til Stortinget

Bakgrunn

Følgende forslag fremmes i representantforslaget:

- «1. Stortinget ber regjeringen i forslaget til statsbudsjettet for 2017 sette av de midlene som trengs for å sikre raskest mulig fremdrift i arbeidet med å etablere en trygg løsning for sluttlagring av norsk atomavfall.
2. Stortinget ber regjeringen innen 1. januar 2017 etablere et statlig organ som har ansvar for håndtering av radioaktivt avfall.
3. Stortinget ber regjeringen vurdere om det er nødvendig å iverksette midlertidige krisetiltak for å hindre risiko for lekkasjer fra lagringen av atomavfall på Kjeller.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Per Rune Henriksen, Anna Ljunggren, Audun Otterstad og Terje Aasland, fra Høyre, Tina Bru, Odd Henriksen, Eirik Milde og Torhild Aarbergsbotten, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen og Øyvind Korsberg, fra Kristelig Fol-

keparti, Rigmor Andersen Eide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, fra Venstre, lederen Ola Elvestuen, fra Sosialistisk Venstreparti, Olivia Corso Salles, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Dokument 8:100 S (2015–2016) om trygg håndtering av radioaktivt avfall.

Komiteen vil bemerke at det meste av det radioaktive avfallet i Norge stammer fra IFEs (Institutt for Energiteknikk) virksomhet, som strekker seg tilbake til tidlig på 1950-tallet. IFE har to lokaliteter der radioaktivt brensel lagres i dag, henholdsvis på Kjeller og i Halden. Totalt er det snakk om cirka 16 tonn, hvorav 10 tonn er lagret i Halden og 6 tonn på anlegget i Kjeller.

Komiteen vil påpeke at det på begge anleggene er snakk om mellomlagring av radioaktivt avfall i en begrenset tidsperiode, og at det må finnes en trygg og varig løsning i framtiden gjennom deponering eller andre måter å håndtere det brukte brenselet på.

Komiteen mener også at det er viktig å framheve at de utfordringene det pekes på i representantforslaget, i all hovedsak stammer fra det historiske brenselet. På Haldenreaktoren omfatter dette brensel fra perioden 1959–1962, og for JEEP 1-reaktoren på Kjeller brensel fra perioden 1951–1964. I alt står det historiske brenselet for rundt 10 tonn av de totalt 12 tonn som må behandles før endelig deponering.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, har videre merket seg at den årlige tilveksten av brukt brensel i dag ligger på rundt 100 kg, og mener det er viktig å skille mellom problemene med det ustabile historiske brenselet, og det lagringsbestandige brenselet som produseres i dag. Dette er både lagringsstabil brukt brensel og

bremsel med aluminiumskapsling som trenger behandling før lagring.

Komiteen er enig med forslagsstiller i at det er alvorlig at det kan stilles spørsmål om det brukte brenselet på Kjeller er lagret på en trygg måte, og vil vise til næringsministerens svarbrev til komiteen dattert 16. august 2016. Her vises det til statsbudsjettet for 2016, der Stortinget bevilget 10 mill. kroner til undersøkelse av det historiske brenselet på Kjeller, og at dette arbeidet nå er igangsatt. Videre vises det i svarbrevet til til kvalitetssikringsrapporter som anslår totalkostnadene ved opprydning etter den norske nukleære virksomheten til 14,5 mrd. kroner for den anbefalte løsningen.

Komiteen har merket seg at regjeringen 5. juli 2016 offentliggjorde at den anbefaler at staten skal være med på å finansiere framtidig nedbygging, lagring og opprydning av atomavfallet, samtidig som det påpekes at Institutt for Energiteknikk fortsatt har sitt ansvar.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, er fornøyd med at finansieringsansvaret på denne måten blir avklart.

Komiteen mener en hensiktsmessig organisering av det videre arbeidet med håndtering av det radioaktive avfallet og en eventuell dekommisjonering er viktig å få avklart.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram et forslag om organisering av arbeidet med oppbevaring av norsk radioaktivt avfall og fremtidig dekommisjonering av de norske reaktorene, samt plan for avfallshåndtering og finansiering. Forslaget må ivareta behovet for trygge løsninger og framdrift i arbeidet, som også inkluderer en trygg løsning for mellomlagring av norsk atomavfall.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, merker seg at det videre arbeidet blir utredet som en del av den planleggingen som nå gjennomføres av Nærings- og fiskeridepartementet sammen med andre berørte aktører.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener en plan for avfallshåndtering og finansiering må inneholde klare konklusjoner på følgende områder:

- Planen må vise hvordan en langsiktig organisering, gjennom et statlig organ skal fungere.
- Den må utrede hvordan «forurensar-betaler-prinsippet» kan følges opp i en funksjonell modell som sikrer finansiering av en trygg og forsvarlig håndtering av avfallet.
- Den må utrede en tydelig og konkret tids- og finansieringsplan for trygg håndtering, med et spesielt fokus på den akutte situasjonen for lagrene på Kjeller.

Disse medlemmer understreker at det er viktig at arbeidet med en plan for avfallshåndtering og finansiering gjennomføres så raskt som mulig og ikke forsinker iverksettelsen av tiltak knyttet til avfallet som er lagret på Kjeller.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne understreker at tiltakene for å få på plass en trygg lagring for norsk atomavfall må på plass. I tillegg til midler over statsbudsjettet for 2017 bes regjeringen vurdere om det må gis garantier for flerårig finansiering for å unngå at det oppstår forsinkelser i prosessen med å etablere et mellomlager.

Disse medlemmer mener regjeringen må etablere et statlig organ som har ansvar for trygg håndtering av radioaktivt avfall. Det nye statlige organet må få ressurser nok til å vurdere hva som er de miljømessige og strålevernsmessige beste løsningene av det norske atomavfallet, herunder å undersøke og vurdere alternativer til repressering.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innen 1. januar 2017 etablere et statlig organ som har ansvar for trygg håndtering av radioaktivt avfall. Organet må sikres ressurser og kompetanse til å også vurdere alternativer til repressering av det norske avfallet.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre fremdrift i arbeidet med å etablere en trygg løsning for mellomlagring av norsk atomavfall.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen innen 1. januar 2017 etablere et statlig organ som har ansvar for trygg

håndtering av radioaktivt avfall. Organet må sikres ressurser og kompetanse til å også vurdere alternativer til repressessering av det norske avfallet.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 2*

Stortinget ber regjeringen sikre fremdrift i arbeidet med å etablere en trygg løsning for mellomlagring av norsk atomavfall.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:**I**

Stortinget ber regjeringen legge fram et forslag om organisering av arbeidet med oppbevaring av norsk radioaktivt avfall og fremtidig dekommissjonering av de norske reaktorene, samt plan for avfallshåndtering og finansiering. Forslaget må ivareta behovet for trygge løsninger og framdrift i arbeidet, som også inkluderer en trygg løsning for mellomlagring av norsk atomavfall.

II

Dokument 8:100 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om trygg håndtering av radioaktivt avfall – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 13. oktober 2016

Ola Elvestuen

leder

Eirik Milde

ordfører

Vedlegg:**DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT**

Næringsministeren

Stortinget
Energi- og miljøkomiteen

Deres ref

Vår ref
16/3672-3

Dato
16.08.16

Dokument 8:100 S (2015-2016) – Representantforslag om trygg håndtering av radioaktivt avfall

Jeg viser til brev om representantforslag om trygg håndtering av radioaktivt avfall datert 21. juni til klima- og miljøministeren. Brevet er oversendt meg som ansvarlig statsråd for finansiering av den nukleære virksomheten. Svar er vedlagt.

Med hilsen

Monica Mæland

Forslag fra representant Rasmus Hansson:

1. *Stortinget ber regjeringen i forslaget til statsbudsjettet for 2017 sette av de midlene som trengs for å sikre raskest mulig fremdrift i arbeidet med å etablere en trygg løsning for sluttlagring av norsk atomavfall.*
2. *Stortinget ber regjeringen innen 1. januar 2017 etablere et statlig organ som har ansvar for håndtering av radioaktivt avfall.*
3. *Stortinget ber regjeringen vurdere om det er nødvendig å iverksette midlertidige krisetiltak for å hindre risiko for lekkasjer fra lagringen av atomavfall på Kjeller.*

Svar

Forslag 1

Nærings- og fiskeridepartementet mottok 15. april to kvalitetssikringsrapporter som anslår totalkostnadene ved opprydding etter den norske nukleære virksomheten til 14,5 mrd. kroner, for den anbefalte løsningen. Kostnadene vil påløpe over flere tiår.

Håndteringen av atomavfallet må skje på en trygg og forsvarlig måte. Et første ledd i prosessen er å avklare finansieringsansvaret, slik de to kvalitetssikringsrapportene anbefaler.

Regjeringen offentliggjorde derfor 5. juli at den anbefaler at staten skal være med å finansiere fremtidig nedbygging, lagring og opprydding av atomavfallet, samtidig som Institutt for energiteknikk fortsatt har sitt ansvar. Staten har her påtatt seg et medfinansieringsansvar på samfunnsmessig grunnlag. Jeg vil komme tilbake til saken i forbindelse med statsbudsjett for 2017.

Forslag 2

Kvalitetssikringsrapportene anbefaler at det etableres et eget organ for dekommisjonering og håndtering av avfall. Nærings- og fiskeridepartementet og andre berørte aktører er nå i en planleggingsfase med hensyn til hvordan det radioaktive avfallet og eventuell dekommisjonering skal håndteres. Hensiktsmessig organisering av det videre arbeidet - herunder spørsmålet om opprettelse av et organ som foreslått - blir utredet som ledd i denne planleggingen.

Forslag 3

Jeg viser til mitt svar på spørsmål nr. 1335 med sammenfallende problemstilling fra representant Torgeir Knag Fylkesnes av 27. juni, hvor både spørsmål og svar gjengis under. Det er ikke avdekket forhold på den tiden som har gått, som tilsier andre vurderinger nå:

Spørsmål nr. 1335

Femti år med norsk atomforskning har skapt 17 tonn med farlig avfall. Det internasjonale atomenergibyrået oppdaget nylig vannlekkasjer i det gamle lageret. Flere tonn med farlig atomavfall ligger lagret i et skur på Kjeller. GSN i Tyskland selger beholdere som kan lagre det norske brenselet trygt. Greenpeace anslår en kostnad 600 mill. for å dekke norske behov. Til nå er bare småpenger bevilget. Hva vil regjeringen foreta seg i saken?

Svar

Norge har om lag 17 tonn med brukt reaktorbrensel. Brenselet er lagret på anleggene til Institutt for energiteknikk (IFE) i Halden og på Kjeller. IFE er ansvarlig for sikkerheten ved egne anlegg, inkludert dagens brenselslagre. 12 tonn av det brukte brenselet må behandles før det kan endelig deponeres. Det såkalt historiske brenselet utgjør hoveddelen (ca. 10 tonn) av dette ikke-lagringsbestandige brukte brenselet.

Det er funnet fukt i fire lagringsbrønner for brensel fra den operative reaktoren på Kjeller. Funnene ble gjort som del av en uanmeldt inspeksjon fra Det internasjonale atomenergibyrået i april, slik representanten peker på. IFE undersøker for tiden, blant annet etter pålegg fra Statens strålevern, dagens lagre og omliggende områder.

I statsbudsjettet for 2016 bevilget Stortinget 10 mill. kroner til undersøkelse av historisk brukt brensel på Kjeller. Foreløpig er det funnet fukt i og korrosjon tilknyttet flere av beholderne for dette brenselet. Sluttrapport for undersøkelsene som også vil omfatte historisk brukt brensel i Halden. Det er ikke endelig fastsatt når sluttrapport vil foreligge.

Tilstanden på det historiske brenselet og lagringsforholdene er avgjørende for hva slags midlertidig lagringsløsning man velger. Fuktfunnene er en klar indikasjon på at dagens lagringsforhold for brukt brensel ikke er optimale. Samtidig er det for tidlig å konkludere om lagrene fortsatt kan være egnet og hva som bør gjøres videre med brenselet, da IFEs undersøkelsene av disse ikke er avsluttet. Det er derfor for tidlig å velge ny mellomlagerløsning og lagringsmedium slik det antydes i spørsmålet.

Regjeringen vil på egnet måte komme tilbake til Stortinget med en nærmere omtale av lagringsforholdene når undersøkelsene er gjennomført.